

Lucian Blaga

*Meșterul
'Manole*

teatru

AGORA

HUMANITAS

ACTUL ÎNTĂI

I

O peșteră larg căscată. Multe stânci. Amurg. Un stejar bătrân cu o scorbură. Zamolxe, cu o piele de căprioară pe umeri, șade în fața peșterii, pe o piatră.

ZAMOLXE

(singur)

Mă-mpărtășesc cu câte-un strop din tot ce crește
și se pierde.

Nimic nu mi-e strein,
și numai marea îmi lipsește.

Duhul meu – al meu sau al pământului e tot atât –
și-a așternut aici cojocul său de mușchi și-așteaptă.
De câte ori nu cântă, el așteaptă,
și visul vine harnic să-l dezmierde.

Lac împlânzit de zile fără vânt sunt eu,
și-s singur.

Atât de singur că de mult uitat-am să mai fac deosebire
între mine și-ntre lucruri.

Numai om cu om ești: tu și eu.

Singurătatea spălăcește-aceste mărginiri,
și împletindu-te cu taina lor, te pierzi în stâncă
și te scurgi în unde și-n pământ.

Nu știu:

mă-ntorc în mine ori cucernic îmi îndrept
urechea spre păduri?

Aud un glas de mierlă zgomotoasă;

E Dumnezeu?

E Orbul?

Departe ești poporul meu dac, neam de urși.
Religie nouă și vânjoasă încercat-am să-ți aduc
din inima necunoscutului.

Voiam să-ți fiu un bun răsad,
dar tu, ne-nțelegându-mi rostul, mi-ai lovit

cu pietre vorbele.

A fost o vreme când urlam. Voiam să răzvrătesc
și munții împotriva ta, și le strigam:
rostogoliți-vă cerurile, nebunia și apele
peste mândria neamului meu trac, –
ci azi veninul mi s-a potolit,
și-n zilele-mi făr' de sfârșit s-a așezat
un prund de-nțelepciune.

E mult de-atunci, mult. Soarele își coborâse
toată mierea în livadă, când ți-am spus
parabola cu Orbul.

Despre Dumnezeu nu poți vorbi decât așa:
îl întrupezi în floare și-l ridici în palme,
îl prefaci în gând și-l tăinuiești în suflet,
îl asemeni c-un izvor și-l lași să-ți curgă lin
peste picioare,

îl prefaci în soare și-l aduni cu ochii,
îl închipui om și-l rogi să vie-n sat,
unde-l așteaptă toate visurile omenești.

Arunci grăunțe între brazde și zici:
Din ele crește Dumnezeu.

În dimineața ceea, ca să mă priceapă și copiii,
l-am schimbat în orb.

Le-am spus: Noi suntem văzători,
iar Dumnezeu e-un orb bătrân.

Fiecare e copilul lui –
și fiecare îl purtăm de mână.

Căci nu ești tu Dumnezeire nențelesul orb,
ce-și pipăie cărarea printre spini?

Nu știi nici tu de unde vii și unde mergi.

Ești chinuitul gând strivit în gol.

Te zbuciumi veșnic dibuind
să faci minuni, cum n-au mai fost,

dar brațele nu-ți sunt așa de tari
precum ți-e visul de înalt.

Atât de des tu cazii înfrânt

și nici nu bănuiești furtuna de lumină ce-ai creat-o.

Mă strigi?
Mă chemi?
Din fundul unei mări?
Turburătoru-ți chiot vine, vine.
Iată sunt făptura ta, și-aici sunt ochii mei, îi vrei?
Nu suntem oare pentru ca fără de silă
să luăm pe micii noștri umeri
soarta ta puternicule Orb?
Tăcutule, tristule:
noi mântuitorii tăi,
noi sălbaticii copii.

De ce mi-au sfârticat cu pietre gura,
când astfel le vorbisem despre tine
în dimineața ceea?
Nu era destul de darnic soarele,
și gândurile mele speriau din cuiburi paserile?
Nu eram destul de blând?

De-atunci s-a prăvălit atâta timp
și iezerul cu unda lui mi-a mângâiat amarul.
Aici sunt aiuritele tăceri
din care poți privi în dosul lumii.

(Se ridică și din scorbura stejarului scoate un fagure galben.

Îl stoarce – și mierea curge în nisip.)

O toamnă nouă.
Stupul mi-e sătul și mierea-i curge de pe buze
ca laptele din gura unui prunc ce-a supt prea mult.
De-acum amurgurile reci vor face rând pe rând
din fiecare frunză de stejar un clopoțel de-aramă,
iar noaptea vor cădea mai multe stele.
În gura peșterii
voi sta, în pace să le număr, și-mi voi zice:
Stelele se-ntorc în lume!
Dar pașii mei, scoțând scânteii din cremene,
vor mai găsi vreodată drumul
spre cetate,
spre lume?

Râzând
în templul ei voi arunca semințe multe
pentru porumbii Orbului.

(Intră în peșteră.)

I I

Nu departe în fund se văd zidurile cetății. În stânga o parte a templului, colonne și trepte jur împrejur. În fața templului, ceva mai îndărăt, o spânzurătoare. Apus de soare. Ostași păzesc templul; ei zac grămadă, numai unul e în picioare pe trepte, cu sulița pe umăr. Doi muncitori întârzie cu cele din urmă lucrări la spânzurătoare.

UN OSTAȘ

(cătredostașul străin)

Unde te-au prins ai noștri?

OSTAȘUL STRĂIN

Lângă Dunăre.

ALT OSTAȘ

Și nu ți-e niciodată dor de țara ta?

OSTAȘUL STRĂIN

O, da. La noi cresc portocali cu fructe roșii;
zeii nu au coarne bourești cum cei hrăniți de voi,
și iarna cerul nu roiește fulgi de nea.
La noi e totul altfel,
doar soarele se aseamănă așa de mult cu cel de-aici,
c-aproape crezi că-i unul și același.

(Toți râd.)

ÎNTÂIUL OSTAȘ

(cătredostașul străin)

Tu ești întâiul sclav care se bucură
de-un slobod trai pe-aceste plaiuri.
Viețuiești cu-aceleași drepturi ca și noi.
Nu-ți știam prea-ndurător stăpânul.
Răspunde, libertatea cum ți-ai dobândit-o?